

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Kapitel 5:17-48, predikan av Micael Nilsson, hållen i Korskyrkan söndagen den 24 mars 2013.

Textläsning: Matt 5:17-48

Jesu undervisning bryter in i varje relation, från dem som står oss närmast i vårt äktenskap till dem som befinner sig längst ifrån oss, våra fiender. För alla dessa relationer har Jesus någonting att säga, som till slut mynnar det ut i de oerhörda orden: - Var fullkomliga, som Gud är fullkomlig! Och t.o.m. den frommaste av oss sätter sitt amen i vrångstrupen. För hur ska det gå till?

Vi behöver ställa några frågor: Hur ska vi förhålla oss till Jesu undervisning? Hur ska vi förstå Jesu undervisning? Vad ska vi göra av Jesu undervisning?

Hur ska vi förhålla oss till Jesu undervisning?

Först säger Jesus att han inte kommit för att upphäva buden. Och bakom detta uttalande anar vi möjligen ett ifrågasättande. Kanske mumlades det bland de skriftlärdade att Jesus kompromissade med Moses. Men Jesus säger att han kommit för att uppfylla buden, inte upphäva dem.

För så säger Bibeln att det är. Gamla Testamentet talar om Jesus. Jesus är uppfyllelsen av profetiorna som lovade att Frälsaren skulle komma. Och han, och bara, lever helt efter alla Guds bud, så att vi alldeles snart när vi firar påsk än en gång kan lyssna till hans rop från korset: - Det är fullbordat! Så kan bara Jesus ropa, för vem av oss andra med våra ofullbordade liv skulle kunna ropa så om allt tog slut idag?

Här, i bergspredikan, tar Jesus upp ett antal bud från Gamla Testamentet, belyser dem, fördjupar dem och ger dem vidare till oss. Hur ska vi se på detta?

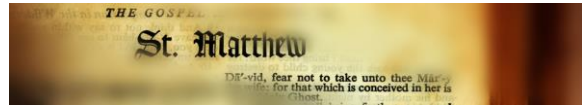
En kristen bekänner Jesus som sin "Herre och Frälsare". Dessa två titlar, denna grundbekännelse i en kristen människas liv, kan inte separeras från varandra. D.v.s. vi kan inte bara bekänna Jesus som vår Frälsare för att vi vill ha hans eviga liv, men inte som vår Herre för att vi själva vill vara herre på täppan. Om detta säger Jesus: "Varför säger ni 'Herre, herre' när ni kallar på mig, om ni ändå inte gör som jag säger?" (Luk 6:46).

Hur ska vi förstå Jesu undervisning?

Vi kan nog inte förstå vad Jesus säger om vi inte också förstår vad Gud längtar efter: "Detta är det förbund jag skall sluta med Israels hus i kommande dagar, säger Herren: Jag skall lägga mina lagar i deras sinnen och inrista dem i deras hjärtan. Jag skall vara deras Gud, och de skall vara mitt folk." (Hebr 8:10) Detta är Guds vackra dröm om ett folk som bär Guds lag i sitt hjärta.

De skriftlärdade i Israel på Jesu tid hade brutit ner lagen i 613 regler. Dessutom hade man förbättrat dem med ytterligare 1 521 regler och restriktioner. Det fanns så många tillägg som förklarade hur man skulle följa buden. Ta t.ex. sabbatsbudet. De skriftlärdade kunde ägna sig åt ändlösa diskussioner omkring huruvida det skulle kunna betraktas som arbete att förflytta en lampa från den ena delen av rummet till en annan, om en skraddare fick bära en nål i sin klädnad eller om det var arbete att bära peruk eller löständer på sabbaten. Av ett bud som handlar om Guds omsorg om vår vila blev ett löjeväckande och ängsligt pedanteri.

Men Jesus vill skriva Guds lag i våra hjärtan. Så nu gör han det. Nu siktar han på hjärtat, för ska vi verkligen förändras så måste tron bli en hjärtefråga.

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Låt oss nu se på texten. Här tar Jesus upp några viktiga nyckelrelationer som på olika sätt definierar och styr vad för slags liv vi kommer att leva. För är det inte sant att få saker säger så mycket om oss som hur vi hanterar våra relationer? Vill du verkligen veta någonting om mig måste du fråga inte bara efter min titel utan än mer efter vad för slags make jag är, vad för slags pappa jag är, vad för slags vän jag är, och hur min gudsrelation ser ut. Låt oss se på vad Jesus säger om detta nu.

Vår relation till vår omgivning

- Den som okvädar sin broder undgår inte att ställas inför rådet, och den som förbannar honom undgår inte helvetets eld, säger Jesus.

Våra ord styr våra handlingar. Därför ska vi inte tala hur som helst om varandra. För det vi säger om varandra kommer att styra hur vi möter och behandlar varandra. Har du talat om någon på ett visst sätt, negativt eller så positivt, och så möter du honom eller henne strax därefter kommer ditt bemötande att vara påverkat av dina ord.

Jak 3:3, Eugene Petersons översättning: "En skicklig rorsman styr sitt stora skeppvarv han vill hur det än blåser med hjälp av ett litet roder. Ett ord som går över ens läpar kan verka betydelselöst, men med hjälp av det kan man göra - eller förgöra! – nästan vad som helst."

Jesus fortsätter: "Om du bär fram din gåva till offeraltaret och där kommer ihåg att din broder har något otalt med dig så låt din gåva ligga framför altaret och gå först och försona dig med honom..." Detta handlar om att använda den viktigaste relationen i våra liv – relationen till Gud - som en avstämning för alla andra relationen. Därför är uppriktighet inför Gud ett beskydd. När du är uppriktig inför Gud ställer du dig i hans ljus. Så när du kommer inför Gud händer det att du påminns om saker och ting du behöver reda ut, och om människor du behöver försonas med, så att du kan behålla din frihet.

Ser du här hur tillbedjan och mänskliga relationer hör ihop? Gud vill helt enkelt inte höra dig sjunga att du älskar honom samtidigt som han hör dig säga att du hatar din bänkgranne. Denna dissonans skadar dig.

Vår relation till vår maka/make

- Om ditt öga förleder dig, kasta det ifrån dig, säger Jesus. Det är förstås inte så att Jesus rekommenderar självstympning, men han använder ett kraftigt språk för att åstadkomma en chockvåg och få oss att tänka till. Begär eller åtrå har med ögat att göra. Om ditt öga förleder dig, kasta det ifrån dig. Om din dator förleder dig. Kasta ut den. Var rädd om ditt hjärta! Inget pris är för högt.

- Den som ser på en kvinna med åtrå begår äktenskapsbrott, fortsätter han, för att fördjupa vår förståelse av det sjätte budet. Han talar om hur vi ser på varandra, för hur vi behandlar varandra är verkligen tillslut konsekvenser av hur vi ser på varandra.

Sedan talar han om äktenskap och skilsmässa: "Det blev sagt: Den som vill skilja sig från sin hustru skall ge henne ett skilsmässobrev. Men jag säger er: den som skiljer sig från sin hustru av något annat skäl än otukt, han blir orsak till att äktenskapet kan brytas genom henne, och den som gifter sig med en frånskild kvinna bryter hennes äktenskap."

Här tar Jesus upp en ytterst konkret och känslig fråga. Den var lika känslig då som nu. Den handlar om omgifte.

Och inte bara är frågan svår, den är också stor. Nu ska jag ta det så kort och enkelt jag kan, men om du vill ha ett längre samtal på tu man hand så står jag förstås till förfogande för det.

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Saken är den här. När Jesus talar om äktenskapet beger han sig alltid tillbaka till Edens trädgård, d.v.s. till skapelseordningen, d.v.s. till hur allt en gång var tänkt. Låt oss börja från början, säger Jesus, eller mer ordagrant i Matt 19: "Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna?" Och börjar man nu där, d.v.s. från början, så möter man bilden av ett äktenskap genom två människor som älskar varandra, respekterar varandra, och är varandra trogna ur trohetens alla olika aspekter, till dess döden åtskiljer. Så de lagar som finns i Bibeln, och den undervisning Jesus ger vill slå vakt om detta. Detta är Guds vackra vilja.

Fast... ibland blir det ju faktiskt inte så där vackert. Och den själasörjare som då kanske får möta den som blivit bortvald, eller t.o.m. misshandlad, måste förstås ha någonting mer att säga än att skilsmässa är fel, punkt slut. Det visste förstås också Jesus, som till bilden från Edens lustgård också lägger orden om våra hårda hjärtan.

D.v.s. det Jesus talar om här är en lag som slår vakt om något vackert, om något äkta och om något skapande, d.v.s. äktenskapet.

Hur ser du på det? Jag tänker att vi kanske ändå tycker att det är bra att det finns vissa lagar, som t.ex. trafikreglerna. Det är bra att det där med att köra på höger sida är en lag och inte en vag rekommendation. Det vore inte bra om någon tog till vänster i rondellen. Men om det nu händer att någon bryter en lag och kör av vägen, då är det också bra att det inte är juristerna som rycker ut utan ambulansen. Senare behövs kanske lite påminnelser om lagar och regler, men just då, när någon kört av vägen behövs vård.

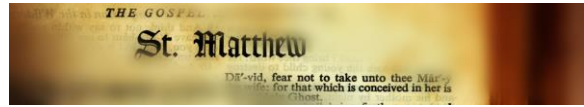
Det här är min poäng: Bibeln säger att Jesus är full av nåd och sanning. Här talar han sanning om vikten av att slå vakt om äktenskap och trohet. Men snart ska han möta henne, på torget i Jerusalem, äktenskapsbryterskan, som enligt lag och ordning skulle stenas. Fast då ska han säga de ord av nåd som ska förvandla hennes liv: - Inte heller jag dömer dig. Så här finns både lag och nåd, för att tala med klassiska teologiska termer. Lagen handlar om hur det borde vara. Nåden fångar upp oss och upprättar oss när det inte blev som det skulle.

Förstår du? Det är bra att det finns tydliga lagar som slår vakt om äktenskapet. Men när något gått fel, p.g.a. våra hårda hjärtan, är det gott att det också finns nåd.

Låt mig citera R.T. France, från den förmodligen mest respekterade och omfattande kommentaren av Matteusevangeliet som finns idag, där han först konstaterat att det finns en lag i 2 Mos som reglerar hur man ska bära sig åt när ett äktenskap bryts. Att Jesus med sina ord här skulle föreslå en lagändring menar han vara ett missförstånd. Denna lag måste finnas, för människors hårda hjärtan skull, d.v.s. för att vår värld är inte är Edens lustgård. Han skriver: "Sådana lagar har sin plats i ett välordnat samhälle, men de kan inte göra anspråk på att vara direkt sanktionerade av Jesus, eller göra anspråk på att följa hans undervisning om det bara är deras syfte att acceptera och anpassa sig efter det mänskliga hjärtats hårdhet, utan att vilja kämpa för att försöka upprätthålla tron på ett livslångt äktenskap."

Jag tror heller inte att det är ett förbud mot omgifte Jesus vill föreslå här. Jag tror att udden i hans ord siktar mot ett annat håll, nämligen mot den godtycklighet som uppstått omkring hur man tillämpade Mose lag.

När Jesus säger att otukt är enda skälet till äktenskapets upplösning angriper han förmodligen en situation i sin egen samtid där kvinnan var nästan rättslös. Det kunde räcka med att hon bränt vid maten så kunde mannen muntligen meddela henne i vittnens närvaro att han önskade skilja sig från henne och han var fri att gå. Gå från en kvinna i en mycket utsatt och svår social situation. Jag tror att det är det som Jesus siktar på. Han tar strid för sin tids näst intill rättslösa kvinnor.

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Vår relation till våra ord

- Ni ska inte svära någon ed, säger Jesus.

Ord kan vara som ballonger; stora, färgglada, men tomma. Och när de spricker finns ingenting kvar. Låt ert ja vara ja, och ert nej vara nej. Bygg inte din trovärdighet på retorik utan på karaktär. Lev trovärdigt så behöver du inte höja rösten eller försöka verka andlig. Lev så att människor kan tro på dina ord. Det räcker.

Vår relation till våra fiender

Det sägs att orden om att älska sina fiender var de mest citerade Jesusorden under kyrkans 400 första år.

Men är detta inte bara ryggradslöst, fegt, undfallande och t.o.m. farligt. Ska man aldrig protestera? "Allt som behövs för att ondskan ska triumfera är de godas tystnad", skrev Edmund Burke.

Men det Jesus talar om är sannerligen ingen ryggradslös eftergivenhet. Han lever själv ut sitt exempel. Så här profeterade Jesaja om honom, Jes 53:7: "Han fann sig i lidandet, han öppnade inte sin mun. Han var som lammet som leds till slakt eller tackan som är tyst när hon klipps, han öppnade inte sin mun." Detta är sannerligen inte en bild av feghet. Det är en bild av mod och integritet.

Ja, men hur skulle det se ut om alla vände andra kinden till? Ja, hur skulle det se ut? Det skulle få hela vår värld att se helt annorlunda ut.

Vår relation till Gud

- Var fullkomliga, som Gud är fullkomlig.

En viktig fråga återstår:

Vad ska vi göra av Jesu undervisning?

Man kan reagera på hans undervisning på två olika sätt:

Man kan bli arg! För detta är ju omöjligt.

Men svara mig på frågan om du faktiskt inte skulle önska att allt detta vore sant om dig.

Skulle du inte önska att du fick hjälp att kontrollera din vrede innan den blev handling?

Skulle du inte önska att ditt äktenskap var helt och levande, skyddat av trohet och överlåtelse?

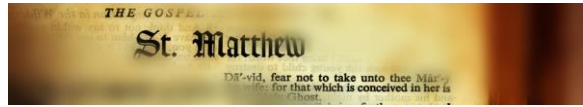
Skulle du inte önska att du var känd som en människa vars ord man kunde lita på?

Man kan bli uppgiven. Detta är ju omöjligt!

Och det är sant. Jag tror att det var CS Lewis som sa att det är lika meningslöst att säga till en människa att hon ska bli fullkomlig som att säga till ett ägg att det ska börja flyga. Först måste ägget bli någonting annat. Det måste ruvas och sprängas, och bli en fågel som kan flyga.

Och ska det liv Jesus talat om bli möjligt för oss att leva ut så måste Gud få förvandla oss. Och det är poängen. Detta handlar om Guds makt att förvandla.

Vi är inte där än. Men detta är ett gott mål att växa mot. Och en dag säger faktiskt Bibeln att vi ska förvandlas, slutligt och fullkomligt. "Vi vet dock att när han uppenbarar sig, kommer vi att bli lika honom, ty då får vi se honom sådan han är." (1 Joh 3:2)

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Detta är gott. Jag tror att du önskar att det vore ditt liv Jesus beskrivit i dag. Jag tror också att du inser att du inte är där än. Vi behöver alltså något från Gud. Vi behöver nåd för alla våra misslyckanden, och vi behöver Guds livsförvandlande kärlek som tröst och motivation.

För vi sitter ju i samma båt. Är det inte det Jesus säger oss idag? Mördaren och den som är vred och hatisk. Äktenskapsbrytaren och den som tänker orena tankar. Lögnaren och den som glider med orden. Vi sitter i samma båt. Det är en svår upptäckt. Men medge att den blir något enklare att leva med när vi också upptäckt att vi befinner oss i ett hav av nåd.

Låt oss be: Tack Gud för att du inte sänker kraven och ger upp. För att du inte låter oss bli kvar i våra brister. Tack för att du kallar oss från mörker och in i ditt ljus. Tack för att du ville tänka stora tankar om oss, som hjälper oss att söka mänsklig värdighet på livets alla områden. Ske därför din vilja. Ge oss nåd, när vi nu också upptäcker hur lätt vi väger, och hur mycket som fattas i ljuset av din vilja. Låt din kärlek förvandla oss. Skriv din lag på våra hjärtan. Amen.